

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Albertov 6, 128 43 Praha 2, tel.: +420-221 951 425

fax: +420-221 99 55 14, e-mail: chromy@natur.cuni.cz

DP6/2010 – Praha, 6. 5. 2010

Posudek oponenta diplomové práce

FILADELFI, S. (2010): Formovanie a udržanie identity slovenských migrantov v bývalom Uhorsku od roku 1711 po súčasnosť: Prípadová štúdia Báčsky Petrovec. Diplomová práce. UK v Praze, PŘF, KSGRR, Praha, 103 s. (vedoucí DP: doc. RNDr. Leoš Jeleček, CSc.)

Předmětem posudku je diplomová práce, která vznikala na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK v Praze pod vedením doc. Jelečka. Samuel Filadelfi se v předložené diplomové práci zabývá problematikou slovenské menšiny v nástupnických státech Rakousko-Uherska, blíže pak v srbském Báčském Petrovci. Téma práce na pomezí historické a kulturní (implicitně i politické) geografie autor jasně zdůvodnil, a to jak v oblasti předmětu (zaměření na proces asimilace menšin a formování identit v kontextu nové kulturní/regionální geografie), tak z hlediska specifikace objektu bádání.

Autor si stanovil celkem 5 poměrně ambiciózních (a složitých) cílů. Prvním cílem je komparace asimilačních procesů a proměn etnického povědomí Slováků ve čtyřech územích. Druhým cílem je analýza vzniku identity, kterou chce autor přispět k pochopení situace Slováků v zájmových oblastech (historickogeografická analýza procesu kolonizace, důvodů migrací, proměn etnických hranic). Třetím cílem je analýza současné situace, vč. tvorby mapových podkladů a „grafické interpretace“ stavu slovenské menšiny a „navržení řešení situace“. Čtvrtým cílem je analýza vnímání Slováků a jiných národností Srby a posledním, pátým, cílem je analýza vnímání asimilačních procesů, udržování identity a ostatních národností Slováků v Báčském Petrovci. Cíle práce jsou jasně strukturovány, mají logickou gradaci, přesto mnohé z nich by si zasloužily upřesnit, resp. zestručnit (po zvážení možností jejich naplnění). Hypotézy (s. 11) nejsou hypotézami v pravém smyslu slova. Jde spíše o tvrzení, u nichž však chybí zdůvodnění proč(?), na základě jakých skutečností se autor domnívá to, co se domnívá? V úvodních partiích práce postrádám explicitně formulované výzkumné otázky, na které autor hledal odpovědi.

Pasáže teoreticko-metodologických východisek výzkumu považuji za největší slabinu celé práce. Metodika práce je zpracována přehledně. Autor zde výstižně popisuje postup řešení dílčích výzkumných problémů, uplatnění jak kvalitativních, tak kvantitativních hodnocení (u fáze pozorování a realizace dotazníkového šetření postrádám údaje o období, kdy se uskutečnily). Čtenář by jistě uvítal obsáhlejší zdůvodnění užitých metod a u dotazníkového šetření i obsáhlejší zdůvodnění volby skupiny respondentů a diskuzi reprezentativnosti provedených výzkumů. Součástí metodiky práce měla zřejmě být i cca půlstránková kapitola 2 (Přehled literatury). Nepochopil jsem její smysl, zejména pak v čem byly v kapitole uváděné práce pro autora a jeho výzkum přínosné? Domnívám se, že to nelze vyjádřit pouze obecným konstatováním „hodnotné“ či „nasmerovat“. (Autor zde navíc používá odlišný systém odkazů na literaturu než v jiných částech práce.) Součástí metodiky měly zřejmě být i úvodní pasáže kapitoly 3 (Teoretické otázky), v nichž autor věnuje pozornost spíše než teoretickým právě metodologickým otázkám. Teoretické otázky (kap. 3) se tím redukuje pouze na vysvětlení pojmů, navíc bez jejich hlubší diskuze. V závěru se autor odvolává

(s. 83) na v úvodu uvedené teoretické koncepty – ty však v úvodních kapitolách nenacházím. Odpovědi na tradiční otázky typu: Kdo se stejným/podobným tématem či problémem zabýval? Jaké metody a zdroje informací (a proč právě tyto) ve svém výzkumu užil? K čemu došel? Na co lze navázat? V čem lze dosavadní poznání obohatit? Kde se lze inspirovat? (doma i v zahraničí) jsem zde také nenalezl.

Další části práce, věnované vlastnímu výzkumu, lze hodnotit pozitivněji. V kapitole 4 autor seznamuje čtenáře s historií slovenské menšiny v bývalém Uhersku od počátku 18. století. I přesto, že kapitola má výrazně popisný a kompilační charakter, autor čtenáři předkládá poměrně plastický obraz jevů, událostí, procesů a jejich souvislostí a s využitím grafického aparátu prokazuje dovednost provést historickogeografickou analýzu území/problému. Zarážející však je skutečnost, že autor v kapitole pouze omezeně odkazuje na literární zdroje (většinou na práce Cambela, Širáckého, Babiaka), odkaz na prameny informací jsem zde nenalezl. V kapitole 5 (s. 33) autor odkazuje na historické prameny. Čtenáři však není zřejmé, které prameny autor využil. Omezené množství zdrojů informací by nemuselo být nezbytně vadou, absenci kritiky – kritické diskuze – pramenů a literatury však hodnotu práce nezvyšuje. Výsledky vlastních šetření – prezentované v závěrečných kapitolách – lze považovat za nejpřínosnější část práce. I přesto, že se autor nevyjadřuje k jejich vypovídací hodnotě, vcelku zdařile se mu na základě provedených analýz podařilo vystihnout podstatu řešených problémů. Závěr práce je stručný a výstižný. Autor se zde vrací k potvrzení/vyvrácení „hypotéz“. Téměř vůbec zde ovšem neshrnuje tematiku historického vývoje, které v práci věnoval poměrně velkou pozornost.

Formální stránka práce je uspokojivá. Práce obsahuje obvyklé náležitosti; tabulky, mapy a grafy jsou vhodně provázány s textem. Dvojí uvedení nadpisů obrázků/map (někdy i ne zcela totožných) i dvou zdrojů (např. obr. 6, s. 43) považuji za zbytečné a matoucí, mapy by si zasloužily doplnit měřítko. Grafy 1–5 měly být spíše sloupcové, navíc autor na ose x nezohlednil rozdílnou délku sledovaných období; ke kterému Maďarsku, Rumunsku atd. se grafy vztahují v případě starších období, vyjadřují v různých letech stejnou „kvalitu“? U některých obrázků není patrné, z čeho autor vycházel při „úpravách“ (např. obr. 6, 13), u obr. 15 (s. 58) autor cituje práci Filadelfiho (2010) v seznamu literatury však tato práce není uvedena. Překlepy se zde vyskytují výjimečně (s. 84 v aplikačnej „rodine“ místo rovine).

K diskuzi v rámci obhajoby uvádím následující náměty:

1) Autor na s. 69 tvrdí, že srbská menšinová politika byla „skutečně demokratická a příkladná“. Lze opravdu – zejména v kontextu událostí v postjugoslávském prostoru v 90. letech 20. století – toto konstatovat bez hlubšího vysvětlení?

2) Nakolik je dnes možné hovořit o příslušnících menšin, žijících v území od 18. století, jako o migrantech (s. 84)? Jde o migranty nebo potomky migrantů?

Závěr:

Samuel Filadelfi předloženou diplomovou prací prokázal schopnost samostatné tvůrčí činnosti a dovednost uchopit výzkumné téma, užitím a kombinací rozličných výzkumných metod naplnit předem stanovené cíle, zařadit výzkumné téma do širších souvislostí i zformulovat odpovídající závěry. Nelze nezmínit, že významným kladem předložené práce je nejen výběr zajímavého tématu, ale i skutečnost, že si autor zvolil obtížnější cestu k završení studia: terénní výzkum a kvalitativní hodnocení ve „vzdálené“ oblasti.

Práci doporučuji k obhajobě.

RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.